

Juryrapport Scriptieprijs Groninger Geschiedenis 2019

Oktober 2019

De Scriptieprijs Groninger Geschiedenis wordt nu voor de vierde keer uitgereikt. De prijs is een initiatief van de Groninger Archieven. Zij hebben hiermee twee doelstellingen voor ogen.

Ten eerste willen zij stimuleren dat onderzoek wordt gedaan naar de Groninger geschiedenis en dat daarbij archiefbronnen worden gebruikt. Het werken met originele stukken is niet alleen belangrijk voor de kennis van de geschiedenis, maar het is ook spannend! Het archief brengt je in direct contact met mensen die lang geleden leefden. De tweede doelstelling van de prijs is een platform te bieden waarop studenten de resultaten van hun onderzoek naar de Groninger geschiedenis kunnen laten zien.

De inzendingen voor de Scriptieprijs worden beoordeeld door een jury. Het dagelijks werk van elk van de juryleden is er in elk geval gedeeltelijk op gericht een breed publiek te bereiken met allerlei aspecten van geschiedenis en cultuur.

De jury bestaat dit jaar uit:

- Douwe van der Bijl, bibliothecaris bij het Groninger Forum
- Jona van Keulen, hoofd Publieksactiviteiten van de Groninger Archieven
- Pieter Sijpersma, oud-hoofdredacteur van het Dagblad van het Noorden, tevens voorzitter van de jury
- Jan Willem Veluwenkamp, historicus, oud-docent van de opleiding Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen.

De jury van de Scriptieprijs Groninger Geschiedenis hanteert bij de beoordeling van de ingezonden werkstukken een aantal criteria die een directe vertaling zijn van de doelstellingen van de initiatiefnemers. Voor de duidelijkheid worden ze hier nog eens herhaald. De ingezonden scripties zijn beoordeeld op:

1. Leesbaarheid: de mate waarin het verslag zonder veel voorkennis gelezen kan worden
2. Een verantwoord, origineel en aansprekend gebruik van archiefbronnen
3. Aantrekkelijkheid van benadering en/of uitwerking van het onderwerp voor een breder publiek
4. De bijdrage aan de geschiedenis van Groningen.

Dat zijn goeddeels andere criteria dan die worden gehanteerd door de opleidingen van de deelnemers - universiteiten en hogescholen.

De jury houdt er rekening mee dat de opleidingen en werkstukbegeleiders dwingende *formats* voor de scripties opleggen, onder meer met het oog op de controleerbaarheid van het bronnengebruik. Het is duidelijk dat deze formats de leesbaarheid niet altijd ten goede komen.

Ook als wij dat in aanmerking nemen, voldoen niet alle inzendingen aan alle criteria. Dat geldt met name voor de eis van het gebruik van archiefbronnen. In enkele werkstukken gebeurt dat niet of nauwelijks. Dat is jammer, want de onderwerpskeuze is steeds fris en aantrekkelijk en de kwaliteit goed.

Vier inzendingen kregen een nominatie voor de scriptieprijs. We noemen die in willekeurige volgorde:

Bart Hekkema schreef zijn bachelorscriptie in het kader van de opleiding Europese Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen. Het is een aansprekende kroniek van de perikelen in de Oosterpoortwijk in de jaren dat de wijk onder spanning stond door stadsvernieuwingsplannen van het gemeentebestuur en door Aagrulon veroorzaakte milieuproblemen. Het is de tijd van de jonge wethouder Max van den Berg, die velen van ons nog scherp voor de geest staat. Als titel koos Hekkema de titel van een pamflet van de wijkraad uit 1978: *“Er gebeurt voorlopig niets,”* met als ondertitel van de scriptie: *De Wijkraad Oosterpoort en burgerparticipatie in Groningen 1971-1984*. Bart heeft goed in de archieven gezocht en hanteerde het theoretische prisma van de *urban governance*. Het eindproduct is goed geschreven. Bart Hekkema komt tot de conclusie dat het gemeentebestuur een – aanvankelijk – democratisch tekort en een – aanvankelijk – functioneel tekort bestreed door een wijkraad in te stellen en een opbouwwerker te benoemen teneinde zicht te krijgen op de wensen en ideeën van de belanghebbenden.

Elvira Ambrosius heeft in het kader van haar geschiedenisstudie aan de Rijksuniversiteit Groningen een mooie en plezierig leesbare bachelorscriptie geschreven waarmee zij bovendien voor de Wetenschapswinkel een opdracht van De Historische Commissie Thesinge uitvoerde. Zij zoekt in dit werkstuk naar overeenkomsten tussen zes getijdenboeken die in de 15de en 16de eeuw in de Benedictijner kloosters Selwerd en Thesinge door vrouwelijke kopiïsten zijn vervaardigd. Zij concludeert dat de boeken alle de invloed tonen van Geert Grote's Moderne Devotie – waarbinnen vernieuwde verinnerlijking als doel had lichaam en ziel te genezen. De zes getijdenboeken bevatten bovendien alle een colofon waarin de kopiïste zichzelf kenbaar maakt. Bovendien blijkt dat ook de vrouwen die opdracht gaven tot de vervaardiging van de boeken, invloed hadden op de samenstelling ervan. De getijdenboeken waren aldus onderhevig aan de veranderende tendensen in het laat-middeleeuwse Groningse godsdienstig leven. Wij spreken hier over *Vrouwelijke verinnerlijking in geneeskrachtige getijdenboeken*. Dat is ook de titel van Elvira Ambrosius' bijzondere scriptie.

Piet-Jan Koning gaf de masterscriptie die hij schreef in het kader van zijn studie geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen de titel *Gouden bergen of Groninger klei? Sociale mobiliteit van migranten uit de Groninger kleigebieden naar de Verenigde Staten tussen 1850 en 1940*. De centrale vraag is of de Groningers die in de 19de eeuw naar Amerika vertrokken, het beter deden dan de achterblijvers. Het antwoord is bevestigend: de emigranten kenden meer sociale stijging dan de blijvers. Dat kwam enerzijds door de economische problemen in Groningen, anderzijds door de ruime mogelijkheden die de VS boden, vooral voor arbeiders zonder veel opleiding. Koning heeft goed gebruik gemaakt van Nederlandse en Amerikaanse bronnen. Hij hanteert een tamelijk technische statistische werkwijze bij de verwerking daarvan. Daardoor heeft de lezer zijn aandacht nodig om de analyse te doorgronden. Maar hij wordt beloond met een evenwichtig betoog en treffende anekdotes uit het leven van de emigranten die de redenering fraai ondersteunen en illustreren. Piet-Jan Koning heeft een goed, aansprekend en prettig leesbaar werkstuk geschreven.

Reinder Klinkhamer pakt een heel Nederlands onderwerp bij de kop in zijn bachelorscriptie in het kader van zijn geschiedenisstudie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Dat onderwerp is de geschiedenis van de instellingen die wij tegenwoordig waterschappen noemen. De scriptie heeft als titel: *Meanderend door het institutionele landschap. De ontwikkeling van de institutionele inrichting van het Generale Zijlvest der Drie Delfzijlen en het Winsumer- en Schaphalsterzijlvest vanaf het begin van de veertiende tot tweede helft van de vijftiende eeuw*. Klinkhamer onderzoekt in zijn scriptie de ontwikkeling van de institutionele organisatie van de zijlvesten die hij in de titel noemt. Daarmee wordt het onderwerp meteen ook heel Gronings. Hij zet zijn onderwerp

fraai in de sociaal-economische en politieke context en maakt goed gebruik van de bronnen. Reinder komt tot de conclusie dat in die late middeleeuwen de zijlvesten onveranderlijk weinig gecentraliseerde en weinig bureaucratische organisaties waren. Hun institutionele inrichting was vooral gericht op de regeling van het overleg tussen de betrokken belangengroepen en op de regeling van de gezamenlijke besluitvorming. Reinder Klinkhamer mag trots zijn op een mooi uitgevoerd onderzoek en een goed geschreven werkstuk.

De jury heeft gewikt en gewogen. Hij kent de scriptieprijs Groninger Geschiedenis 2019 toe aan Piet-Jan Koning.